

روزنه

زنان مصر در میان بیم و امید

● زنان مصری در دوران مبارزه با رژیم حسنی مبارک همزمان و پایه‌های مردان شرکت داشتند. آنها در اعتراضات میدان التحریر نیز در صف اول بوده و کلیشه زن سنتی خانه‌نشین مصری را شکستند، اما هنوز روشن نیست که حاکمیت جدید، چقدر حقوق آنها را تضمین کند. دنیا در فوریه ۲۰۱۱ شاهد حضور زنان مصری در کنار مردانی بود که برای زندگی بهتر به خیابان‌ها ریخته بودند. اعتراضاتی که در نهایت منجر به سقوط رژیم مبارک شد، بدون مشارکت و اراده زنان مصری قابل تصور نبود. سرنگونی مبارک و پیروزی انقلاب مصر در یک فاصله زمانی کوتاه ۱۸ روزه از ژانویه تا فوریه ۲۰۱۱ صورت گرفت. در این برهه تفاوتی بین زن و مرد، مسیحی و مسلمان یا اسلامگرایان و لیبرال‌ها دیده نمی‌شد و بسیاری با خوشبینی به این کیفیت نام «رامشهر مصری» داده بودند.

عذرا عبدالفتاح، یکی از فعالان حقوق زنان در مصر است که می‌گوید: «پیش از انقلاب می‌گفتم که مردهای مصری عقب‌مانده هستند و کاری جز ایجاد مزاحمت برای زنان ندارند، اما این رفتارها با سرنگونی مبارک پایان گرفتند. در واقع رژیم فاسد مبارک مردم را به کرده بود.» تصویر پشت صحنه و سنتی زنان مصر نیز در خلال انقلاب تغییر کرد. برای کمتر کسی قابل تصور بود که این زنان مصری در تظاهرات ضد رژیم در صفوف اول بایستند یا به تنهایی در چادرهای برپا شده در میدان التحریر بخوایند. عبدالفتاح می‌گوید این انقلاب بسیاری از الگوها و برداشت‌ها را نسبت به زن مصری متحول کرد.

عذرا عبدالفتاح یکی از شناخته شده‌ترین فعالان زن مصری، موسس نهادهی به نام «جنبش جوانان ۶ آوریل» است. این جریان در ماه آوریل ۲۰۰۸ و طی مبارزات کارگران کارخانه نساجی «محلّه» در نیل دلتا شکل گرفته است. عبدالفتاح می‌گوید اعتراضات کارگری یاد شده را که مدت‌ها پیش از اشغال میدان التحریر صورت گرفتند، می‌توان نخستین جوانه‌های تظاهرات علیه حاکمیت مبارک تلقی کرد. عذرا عبدالفتاح چهره‌ای شناخته شده در حوزه‌های حقوق بشری، زنان و کارگران است. شهرت او به تلاش و مبارزه مستمر برای گسترده‌کردن جنبش اعتراضی در مصر و به کارگیری شیوه‌های مسالمت‌جویانه در این مسیر است.

عبدالفتاح همراه با اسماء فیروز، ویلاگ‌نویس مصری نامزد دریافت جایزه نوبل صلح نیز شده است. او در گفت‌وگو با دیوچه‌وله و با یادآوری روزهای انقلاب ۲۰۱۱ می‌گوید: «ما با یک اعتصاب کوچک

و محدود، اعتصابی بزرگ و سراسری در مصر به راه انداختیم. جوانه‌های اعتراض را ما کاشتیم و دیگران آن را به حوزه‌های وسیع‌تر جامعه منتقل کردند. از حرکت کوچک ما، جنبش‌های دیگری سربرآوردند.» شورای نظامی مصر که عهده‌دار امور کشور پس از سرنگونی مبارک شد، زنان را در آغاز به صورتی آگاهانه نادیده گرفت. تندروهای سلفی نیز با رسیدن به قدرت، شروع به انواع حملات علیه زنان کردند. همسویی این دو جریان محافظه‌کار و تندرو در محدود کردن زنان مصری تا آنجا پیش رفت که فعالان معترض را تحت فشار و مورد تهدید قرار دادند. این فشارها در ماه دسامبر ۲۰۱۱ به اوج خود رسید. زنان معترض به دادگاه نظامی برده شده و مورد آزمایش‌های فیزیکی توهمین‌آمیز قرار گرفتند. منصوره عزالدین، نویسنده مصری و فعال حقوق زنان می‌گوید: «پس از این بود که عادت مزاحمت جنسی علیه زنان دوباره به خیابان‌های قاهره برگشت و این‌بار به صورتی سازمان‌یافته از سوی شورای نظامی حاکم بر مصر»! با وجود شواهد ناشی از عدم‌تحمّل حضور زنان مصری در عرصه سیاسی و تکاپوی آنها برای گرفتن حقوق خود، هنوز نمی‌توان به‌طور قطع و با اطمینان گفت که آنها بازندگان این انقلاب بوده‌اند. دست‌کم خود فعالان زن مصری، این نتیجه‌گیری را شتابزده و پیش‌هنگام می‌دانند.

دالیا زیاده، مدیر مرکز مطالعات توسعه «بن‌خلمدون» در قاهره و موسس حزب «عدالت نو» می‌گوید که زنان مصری مصمم شده‌اند میدان مبارزه برای آزادی و برابری اجتماعی را ترک نکنوند. او تأکید می‌کند که «جامعه مصر تکان خورده و زنان به قدرت خود واقف شده‌اند. ما بر ترس‌های خود غلبه کرده‌ایم و دیگر از رژیم پلیس یا سنت وحشت نمی‌کنیم.» دالیا زیاده که یکی از جوان‌ترین کنشگران سیاسی زن در مصر است، مشکل اساسی کشور را نبود قوانینی در تضمین حقوق بنیادین شهروندی می‌داند. او می‌گوید که زنان مصری برای برابری حقوق خود خواهند جنگید و امیدوار هستند که این تلاش بدون اعمال خشونت به سرانجام خود برسد. دالیا زیاده می‌گوید زنان می‌توانند به‌یاد بویژه در حوزه‌های خانواده و ارث و حقوق فردی خود، همچنان با تبعیض‌های جنسیتی روبه‌رو باشند. بخشی از این ترس به این نگرانی برمی‌گردد که ممکن است در نهایت قانون و حاکمیت مصر، در دستان گروه تندروهای مصری قرار گیرد.

منبع:دیوچه‌وله

